

LBRIS

We know
books

HEDDI GOODRICH

Americanca

Eu încă nu știu asta, dar acel sfârșit de săptămână în care Anita Palomba m-a găsit pe mine, fiica ei americană, este același în care ea l-a pierdut pe bărbatul vieții ei. O fi pentru că femeia care cere prea mult de la viață trebuie să fie pedepsită, sau poate pur și simplu pentru că astfel se restabilește echilibrul natural al planetei potrivit căruia, la un moment dat, trebuie să existe o egalitate între numărul bărbaților și cel al femeilor, între ploaie și secetă, între zi și noapte.

Ar fi putut să aibă o altă fiică, de exemplu pe Brenda, californianca, și ea a coborât din vagonul Circumvezuvianei¹, odată cu bagajele noastre, privind în jur fascinată, deși locul în care ne aflam nu mai era Italia din povești și din cărțile poștale. Nu mai era cea din cărți, ci o realitate de telegenial. Rimelul îi exagera stupoarea imparțială a privirii și verdele plin de speranță al irisului. Eu nu am avut curajul să mă dau cu rimel și să declar atât de apăsător cărei jumătăți a rasei umane îi aparțin. Dar Brenda este o persoană pozitivă. E înaltă și are spatele drept precum blocurile noi adunate în jurul nostru pentru a ne spiona cu atâtea balcoane cu ușile larg deschise și nepăsătoare față e căldura de afară.

---

¹ Rețea feroviară care deservește zona din împrejurimile orașului Napoli. (n.tr.)

Sau ar fi putut să aibă o fiică suedeză, Sif, a cărei privire goală o oglindește pe a mea, plină de o preocupare crescândă. Sau ar fi putut avea un fiu, precum Huang sau Jesús, care și-au pierdut inițiala numelui¹ în clipa în care au pus piciorul pe sol, la aeroportul Fiumicino.

– *Bia Nossera*, spune Jesús în timp ce lasă gențile jos sub indicatorul stației de pe via Nocera și, profitând de faptul că nu este încă înconjurat de adulți sau indigeni, își varsă furia pe indicator deformând limba italiană.

Cu toate astea, Anita m-a vrut pe mine. Probabil că m-a recunoscut după poza din cerere pentru că se îndreaptă spre mine zâmbitoare, radioasă, de parcă i-ar exploda în piept un secret pe care abia așteaptă să mi-l împărtășească.

Arată de parcă ar fi venit într-un suflet direct de la plajă. Suflă greu și e bronzată, are în mână un mănunchi de chei zornăitoare și cămașa desfăcută până la linia dintre sâni. Fusta cu imprimeu floral flutură când trenul se pune din nou în mișcare, în timp ce spre mine se îndreaptă două picioare aurii și la fel de netede ca obrazul. Nu-i văd sprâncenele – poate că este blondă naturală. Sau poate că nu.

Mă strânge în brațe fără să mă salute înainte. Colierul ei din aur mă zgârie, iar chipul mi se afundă în părul ei ca o pătură aspră, scutindu-mă de imaginea primelor întâlniri stângace dintre ceilalți tineri și noii părinți care le-au fost sortiți. Destinul mă înșfacă. Trupul Anitei, zdravăn și care miroase a parfum Fendi și a gumă de mestecat mentolată, este scuturat de mici tremurături pe care le transmite trupului meu ca o mică descărcare electrică. Râde. Un râs răgușit dar infantil totodată, ca atunci când auzi un banc nou și, oricât ai încerca să te abții, multe minute după gluma finală tot nu reușești să-ți înfrânezi o bucurie exagerată și intensă. Oare ce am

¹ În limba italiană litera „h”, atunci când se află la începutul cuvântului sau numelui, nu se pronunță. (n.tr.)

putut face ca să determin o femeie pe care nu am mai văzut-o niciodată să râdă atât de sincer, atât de frumos?

Îmi dă drumul.

– În sfârșit, ești aici, în fața mea, Dumnezeuule! Eu sunt Anita, dar poți să-mi spui Mama Anita, dacă vrei. Trebuie să-ți fie foame după drum. Ți-e foame? Să mergem acasă imediat ca să-ți fac ceva de mâncare. Și să te odihnești puțin. Ești obosită, nu-i așa?

Spun că „da” pentru că mi se pare cel mai bun răspuns.

În spatele ei îl văd venind, ca un simplu asistent, pe responsabilul local care vrea să-și revendice imediat funcția oficială de întâmpinare cu care a fost investit de către asociația berlineză occidentală, strângându-ne mâinile exagerat de tare și conducându-ne dincolo de calea ferată și apoi în traficul din sat. Roțile valizei mele se adâncesc în gropile din caldarâm, claxoanele mă asurzesc și într-o fracțiune de secundă mă pierd de ceilalți din grup.

Anita a parcat pe prima bandă – de aici și răsufierea ei grea. După ușurința cu care-mi așază valiza în portbagaj nici n-ai zice că e plină de romane în engleză, caiete de desen, haine groase de iarnă. Îmi spune:

– Să știi că se vând cărămizi și aici, la Castellammare.

Poate că ar trebui să râd. Dar ea, bângâind mașina în viteză de parcă i-ar da un șut unui cal bătrân, nu mai râde. E foarte concentrată. Conduce precum un taximetrist newyorkez, accelerând, virând în dreapta și în stânga, claxonând fără motiv dar și fără furie, coborând pe contrasens pe o străduță lungă și îngustă cu sens unic.

– În felul ăsta evităm ce e mai rău, spune.

Dar mie nu mi se pare că evităm nimic.

Cred că este ora la care se redeschid magazinele. Peste tot sunt oameni care cară sacoșe de cumpărături, fumează și vorbesc tare. Trecând printre oameni, îi atingem cu oglinzile retrovizoare, iar în mașină pătrund mici nori de fum și frânturi de discuții indescifrabile. Cineva o salută pe Anita cu căldură, care imediat se transformă într-o curiozitate înduioșătoare în momentul în care mă vede

șezată în dreapta ei. Fac schimb de noutăți și urări de bine din mers, urlând pentru a acoperi zgomotul din jur. Apoi traficul își reia cursul, iar catarama centurii de siguranță se lovește din nou de portieră.

Iau în calcul ideea de a-mi pune centura, dar ar putea părea un gest de lipsă de încredere în abilitățile ei. Anita e un pilot de Formula 1. I s-a ridicat fusta dezvelind niște coapse frumoase și ferme care nu par a fi ale unei femei mature. De fiecare dată când apasă frâna sau ambreiajul i se conturează mușchii. Accelerează intrând pe celălalt sens de mers pentru a ocoli o mașină parcată pe prima bandă, bombănindu-l pe șoferul care a îndrăznit să facă exact același lucru pe care l-a făcut și ea cu numai câteva minute în urmă. Apoi, însă, îl recunoaște:

– Hei, Gaetano! zice pufnind în răs. Tu ți-ai cumpărat permisul, nu?

– Ah, frumoasa doamnă Anita! Când vii la o cafea?

După ce i-am depășit, o întreb:

– Te știi cu toată lumea?

– Ah, deci vorbești! imi răspunde bucuroasă înainte de a adăuga aproape ca un reproș: Dar acum, draga mea fiică, va trebui să înveți dialectul napoletan.

Ca să nu ne blocăm în trafic, urcăm pe o bucată de trotuar, rătăcind la mustață coliziunea cu un ghiveci din ciment pentru flori.

– Da, cunosc o grămadă de lume aici pentru că lucrez la sindicat de aproape douăzeci de ani, de când m-am despărțit de soțul meu. Dar nu sunt născută în Castellammare.

– Nu?

– Sunt din Gragnano. Se înțelege de când deschid gura. Apoi adaugă cu o mândrie ostentativă: Am un accent mai vulgar!

– E departe de aici?

– Gragnano? Deloc! E puțin mai sus, mai în interiorul continentului. Este capitala pastelor. Cum, nu ai auzit de locul ăsta?

Eu mă tem că o să mă certe, dar ea continuă:

– Nu-ți face griji, o să te duc eu acolo. Trebuie să-i cunoști pe toți frații și pe toate surorile mele.

– Câți ai?

– Suntem nouă.

Mă simt brusc epuizată. Îmi simt membrele amorțite de căldura sufocantă care intră în voie pe geamul deschis și mintea încețoșată de sumedenia de persoane, cuvinte și locuri pe care trebuie să le cunosc. Privesc întinderea nesfârșită de clădiri moderne care ni se întinde în față. Prin smogul acela nu văd nicio rază de speranță, cum ar fi un centru istoric, o piață, marea.

Îmi amintesc de Colle di Tora, aflat nu departe de Roma, care ne-a găzduit vreme de patru săptămâni cât am făcut o introducere în lingvistică și de unde am plecat nu mai departe de azi-dimineață. În mintea mea acele imagini sunt acum niște amintiri îndepărtate, iar gândul la ele este aproape dureros. Mă gândesc la dunga portocalie a acoperișurilor aflate deasupra unei fășii înguste de pământ și la lacul care o închidea, ca o gură știrbă. Unul dintre acele acoperișuri era al casei noastre. Singurele indicii că ar fi aparținut Bisericii erau paturile de o singură persoană care scârțâiau din toate încheieturile și crucifixul de deasupra ușii de la bucătărie. Pentru a te revanșa pentru ospitalitate era suficient să smulgi buruienile crescute printre pietrele de pe malul lacului sau să aduni vreo cutie de Coca-Cola lăsată în urmă de vreun vilegiaturist.

La Colle di Tora totul era nou și frumos. Să speli rufele într-o găleată, să le întinzi în grădină, mergând desculț pe iarba care te înțepa în tălpi. Să culegi prune din copac și să muști din pulpa fructului încălzit de soare. Să mănânci direct din copac nu era ceva obișnuit nici măcar pentru Jesús, care e columbian, ce-i drept, dar care crescuse într-o mare metropolă, dar era cu atât mai puțin obișnuit pentru noi, americancele, care eram obișnuite cu hipermarketurile, sau pentru nordicele precum Sif, sau Ingrùn, islandeza uriașă. Nu de alta, dar câte fructe să crească la latitudinea aia?

Ne umpleam buzunarele cu acele prune calde înainte de a ne lua șlapii în picioare și a coborî, pe scurtătura din spatele Barului Carlo, până la malul lacului. După ce le mâncam, ne clăteam mâinile și fețele bronzate în apa caldă și ascultam cicadele. Sau ne dădeam jos pantalonii pe care-i purtam peste costumele de baie mereu umede și făceam baie. Ne petreceam serile în piață alături de tinerii locului, gesticulând frenetic pentru a ne face înțeleși. Lumina felinarelor se strecura printre crengile copacilor formând pete de umbră pe caldarâmul peste care se pășise fără o țintă anume vreme de secole.

– *Bienbenuti a Cojones de Toro*, spunea Jesús și râdeam cu toții.

În acele patru săptămâni am umplut, așa cum mi-am promis să fac și în următoarele unsprezece luni, pagini peste pagini din primul meu caiet. Schițe, dar mai ales cuvinte. Descrierile apusurilor sau ale lunii deasupra pieței ca fiind cel mai frumos felinar și descrieri ale nemțoaicelor cu părul lung și blond, care atunci când pluteau pe suprafața lacului păreau niște îngeri coborâți din cer, în peisaje care nu se deosebeau prea mult de cele din tablourile pe care le admiram în galeriile de artă din Chicago.

Dar acum, nu știu de ce, mă tem că-mi amintesc greșit, că am idealizat întreaga vară. În timp ce stăm la încă o intersecție blocată, iar Anita scrâșnește din dinți și cotrobăie în torpedou cu degetele ei cu unghii lăcuite căutând o gumă, eu realizez cu tot mai multă jenă că în acele jurnale am descris doar cele mai banale lucruri, cele evidente din punct de vedere estetic, în vreme ce esența experiențelor trăite, semnificația lor cea mai profundă, mi-a scăpat în totalitate.

Care dintre acele momente bucolice m-a atins cu adevărat? Care a lăsat o urmă în sufletul meu? Dacă nu ar fi cerneala cu care am încercat, cumva, să le immortalizez, ar fi dispărut fără să lase nicio urmă, la fel cum, la finalul unui film, televizorul se stinge lăsând în mijloc un punct ca un mic diamant de lumină, și apoi nimic. Adevărul este că toate acele imagini, persoane, scene, nu le-am gustat până la capăt nici măcar când le-am trăit: eu doar le fotografiam mental, le aranjam ca fiind materialul de care aveam să mă folosesc

mai târziu pentru a scrie o poveste frumoasă. Nu am știut să le trăiesc în mod spontan, instinctiv și total, ca o adolescentă normală de șaisprezece ani, ci le-am experimentat cu o patină nostalgică, selectivă și detașată ca o bătrână. Asta nu înseamnă să trăiești, îmi dau seama acum; asta înseamnă să amâni experiențele pentru a le retrăi mai târziu, în siguranță, pe hârtie. Asta nu înseamnă viață, ci frică de viață.

Am senzația că nu am scris niciodată ceva interesant și că nu mai am nimic de zis. Tocmai am parcat în fața casei Anitei.

* * *

Abia intrăm, cu tot cu bagaje, în liftul care ne duce imediat la etajul doi. Când ajungem în dreptul ușii Anitei, aud un lătrat.

– Calmează-te, Sally! spune. Sunt mama. Astăzi nu ne mai întoarcem la birou, iubirea mea. Este o zi specială. Zgomotul cheii în broască determină intensificarea lătrăturilor. Gata, mamă! Dacă faci așa, o scoți din minți pe domnișoara Assunta!

La intrarea Anitei, câinele, care nu mă ia în seamă, se liniștește. Este un ciobănesc german bătrân, cu o privire întrebătoare și umedă. Labele din spate par să cedeze, probabil din cauza artritei, sub o greutate invizibilă, apăsându-l spre gresia veche, care acoperă tot coridorul într-un mozaic ce pare a fi făcut din multe bucățele de fructe confiate.

Una dintre camerele ce dau în acest coridor este a mea. Cred că este biroul. Are rafturi pline cu romane și enciclopedii și un birou din metal asemănător cu cele pe care le-am văzut la Chestura din Roma când am primit viza, dar pe acesta se află o operă a lui Hegel. Anita așază valiza mea în colț, lângă patul de o persoană. Pereții sunt albi și fără tablouri, dar cu mici crăpături șerpuitoare, precum străduțele de pe o hartă.

Îmi face turul apartamentului. Sally își târăște labele tremurânde în urma noastră; iar unghiile ei țacănesc pe podea. Dormitoarele,

inclusiv cel al copiilor, au tencuiat crăpătura în mai multe locuri. Este vizibil că, acolo unde crăpăturile erau mai mari, cineva și-a dat silința să le acopere cu glet, dar nu s-a ostenit să acopere imperfecțiunile cu un tablou sau un poster; nu există decât câteva instantanee lipite la întâmplare cu scotch. Dar casa este imaculată și miroase a înălbitor.

Deși ferestrele sunt închise, încăperea cea mai răcoroasă este livingul cufundat în întuneric. Anita nu ridică nici măcar jaluzeaua, ci aprinde lumina pentru ca eu să văd pentru o clipă un covor mare în nuanțe de pământ, niște pahare strălucitoare și o canapea cu două fotolii din catifea verde-măsliniu. Este prima frântură de antichitate pe care o văd de azi-dimineață și, deși cel mai probabil este vorba despre false antichități, având în vedere mobilierul modest din restul casei, îmi pare rău când Anita apasă din nou întrerupătorul și închide ușa. Cheia rămâne în broască.

– Aici nu deschid decât pentru musafiri.

– E o casă frumoasă. E a ta?

– Dacă sunt proprietară, vrei să spui? Nici vorbă, eu trăiesc dintr-un singur salariu. La câte facturi am de plătit, mă bucur dacă ajung până la sfârșitul lunii. În bucătărie deschide cu un oftat ușa din sticlă. Își dă jos mocasinii și îi înlocuiește cu o pereche de papuci, apoi își scoate ceasul și-și masează încheietura mâinii, umflată din pricina căldurii. Ți-e foame?

– Încă nu.

– Nici mie. În plus, sunt la dietă. Să bem o cafea. Bei cafea, nu?

– Da, mulțumesc mult, răspund eu cu excesivă amabilitate.

Sunt musafir, dar practic nu sunt. Nu știu de ce Anita s-a oferit să găzduiască o necunoscută în casă un an de zile, să o hrănească zilnic, fără să primească nimic pentru asta. Apropo! la bani, care n-a fost tocmai așa, ci mai degrabă un comentariu, nefiltrat, de adult, mă stingherește. Eu nici măcar nu m-am gândit să-i aduc un cadou din America.

– Du-te să te îmbroști puțin.

N-am idee ce vrea să spună, dar mă duc în cameră. Mă așez pe pat și scot din rucsac foaia plină cu ștampile și scrisorile bătute la mașină care confirmă că am dreptul, până pe 31 iulie 1987, să trăiesc într-o familie de italieni cu scopul de a favoriza cunoașterea interculturală și interlingvistică într-un context ecumenic. Mă întreb dacă Anita mă găzduiește din motive religioase, poate pentru a fi mântuită pentru vreun păcat, real sau imaginar; mă întreb care este adevăratul sens al cuvântului „ecumenic“.

Îmi scot încălțările. Sub tălpi, pardoseala este plăcut răcoroasă. Mă așez în genunchi și încep să desfac bagajul încercând să fac cât mai puțin zgomot posibil, cu speranța că așa o să devin invizibilă. Dar nu, Sally intră în cameră și mi se așază în față, privindu-mă cu un aer dezolat. Mă lasă să o mângâi pe botul negru și pe blana aspră și albă de sub bărbie.

– Frida, vino, că se răcește cafeaua!

Fața de masă din plastic pe care sunt așezate cele două cești de cafea are un imprimeu cu mici flori roșii care, împreună cu mânerele de aceeași nuanță ale sertarelor, reprezintă singura pată de culoare din bucătăria altfel albă și reiau modelul floral de pe fusta Anitei. Ochii ei sunt de aceeași culoare ca a espressoului înainte să-mi picure în el puțin lapte: niște discuri brune încercuite cu dermatograf albastru. Cele două culori nu se potrivesc una cu cealaltă, cu toate astea au o logică: pe chipul ei bronzat, albastrul amintește de mare, expansivitatea unei mări pe care nu am văzut-o încă, doar am zărit-o puțin din tren. Sally oftează din culcușul ei aflat în colțul bucătăriei. În timp ce bem cafeaua în liniște, Anita îmi aruncă o privire complice. Fără vreun motiv anume simt cum îmi crește în piept o ciudată senzație de fericire.

Privirea ei coboară, iar fruntea se încruntă:

– Cum umbli cu picioarele așa?

– Așa cum?

– Goale. Uite și tu cum te-ai murdărit!

– Unde?

Îmi ia un picior în mână, ca atunci când mama se pregătește să-mi facă un masaj *shiatsu*, apoi însă îmi dă un fel de palmă peste scobitura tălpii.

– Eh, exact cum spuneam. Sunt negre. Și pline de păr de câine.

– Puțin păr, spun eu studiind jenată talpa, ușor înnegrită, a piciorului liber.

– Vii dintr-o țară atât de modernă și umbli ca o sălbatică. Și dă drumul piciorului râzând, dar nu zeflemitor. Inferioritatea mea culturală o amuză. Măine, în târgul de pantofi, o să-ți cumpăr niște papuci ca ăștia. Vezi?

Își ridică ambele picioare în direcția mea. Le ține perfect drepte, ca picioarele vechii mele păpuși Malibu Barbie, care era îmbrăcată într-un costum de baie din două bucăți pe sub care eu căutam urmele de bronz. Papucii Anitei sunt plini de perluțe și pietricele și, dacă aș fi încă un copil, mi i-aș dori nespuse de mult.

– Sunt drăguți, spun sincer, deși nu aș îndrăzni niciodată să-i port. Dar nu am puterea interioară să mă opun, să-i spun că nu vreau să-mi cumpere așa ceva; și nu am nici puterea fizică de a mă opune mâinii ei pline de inele din aur care acum mă târăște spre baia cu gresia deschisă la culoare și pereții scorojiți.

– Trebuie să te speli pe picioarele astea și să nu mai umbli desculță prin casă, ai înțeles? Măine o să-ți cumpăr papuci, iar între timp poți să porți sabotii ăștia vechi și albi.

Umple bideul cu apă caldută și mă obligă să bag câte un picior. Deci la asta servește bideul! În timp ce mă săpunesc bine conform instrucțiunilor ei, mă plesnește peste piciorul îndoit.

– Nu sunt rele deloc pulpele astea de americană. Dar ia uitate tari sunt ale mele. Uite, pune mâna! Ridicând pe marginea vasului de wc piciorul încălțat cu zorzoane, își ridică fusta pentru a-mi arăta mușchii pe care-i admirasem deja în mașină. Ai mai văzut o coapsă așa la o femeie de patruzeci și unu de ani?

Sună telefonul, iar Anita se duce să răspundă. Mă șterg pe picioare și le bag, umede și parfumate, în sabotii de lemn. Îmi sunt

mari și îmi anunță fiecare pas prin casă. Mă întorc în bucătărie și trag cu ochiul la Anita care este pe coridor, sprijinită cu șoldul de măsuta cu intarsii pe care se află telefonul. Privește în pământ și vorbește pe un ton foarte blând.

* * *

Partea cea mai bună a verii a trecut și întunericul se întinde în piața de dincolo de balcon, dar cartierul pare mai treaz ca niciodată. Se aude scârțâit de frâne, voci de copii și jaluzele care se ridică. Ne apucăm să pregătim cina. Anita așază pe fața de masă un pachet înfășurat în hârtie de ziar.

– Friarielli¹, spune în timp ce desprinde, ca dintr-un buchet de trandafiri, multe frunze verzi.

– Friarielli?

– Cârnați cu friarielli este mâncarea preferată a băiatului meu, Ricky. Gătesc asta numai când sunt sigură că celălalt nu vine să mănânce acasă. E suficient ca Umberto să simtă mirosul de cârnați și turbează! Strânge buzele și tonul ei devine sec: Carnea de porc nu e bună pentru că colesterolul îți blochează arterele... Sunt mai buni cârnații din carne de mistreț din Marche cu sos de roșii proaspete. Of, Umbe², fă-mă să înțeleg, ești cumva medic? Ești vreun chef cu trei stele Michelin? Nu! Ești doar un vicemanager la o trattoria de doi bani! Mă lași?

Începe să râdă ca o fetiță; pare că aroganța fiului cel mare o amuză la fel de mult ca sălbăticia mea. Îmi arată cum să desprind frunzele de pe tulpină.

– Să nu arunci floricelele galbene. O să le mâncăm și pe alea.

Flori și porc. Mi se face foame doar dacă mă gândesc. Fac un calcul rapid: dacă Anita are un băiat suficient de mare încât să lucreze

¹ Frunze de nap, în sudul Italiei (n.tr.)

² Mod uzual de prescurtare a numelor, specific centrului și sudului Italiei. (n.tr.)